

[opis]

Książka przedstawia historie epidemii i wojen, które z sposób znaczący wpłynęły na losy Rzeczypospolitej. Jest to wyjątkowa pozycja wydawnicza ze względu na przedstawienie nowej perspektywy wydawałby się znanego już tematu. Książka opisuje w sposób interdyscyplinarny wzajemne korelacje i wpływy czynników biologicznych, działań wojennych, politycznych w ważnych wydarzeniach dla Rzeczypospolitej m.in. wpływ epidemii dżumy na pierwszy rozbiór Rzeczypospolitej, cholery na upadek powstania listopadowego, tyfusu plamistego na odzyskanie niepodległości w 1918 roku. Napisana przystępnym językiem pasjonująca historia o tym jak epidemie chorób zakaźnych były i są nadal wpisane w losy świata. Autorka wskazuje polityczne i społeczne wykorzystywanie pandemii przez przeciwników Rzeczypospolitej. Epidemie stanowiły doskonały pretekst do organizowania kordonów, które miały oprócz zatrzymania epidemii także wpływać na wewnętrzne sprawy Rzeczypospolitej. Rozważania są oparte na bogatej literaturze przedmiotu zarówno polskiej, jak i zagranicznej, co jednocześnie jest wyrazem rzetelności i staranności badan. Należy także podkreślić nowatorskie i interdyscyplinarne podejście dr Renaty Paligi do omawianej problematyki, gdyż na rynku księgarskim raczej nie spotyka się w ostatnim czasie oceny skutków epidemii w ujęciu prowadzenia wojen. płk dr hab. Jacek Lasota (z recenzji) Napisany przez Autorkę tekst o trzech epidemiach, które w dramatycznych okolicznościach militarnych pojawiły się na terenie Polski i w znaczący sposób wpływały na przebieg historii, jest ciekawym opracowaniem mało znanej tematyki. Wykorzystana szeroka literatura pozwoliła z wielu stron zobrazować zagadnienie. Opisywane do tej pory przez historyków wojskowości wydarzenia militarne jedynie marginalnie odnotowywały problemy epidemiczne. Natomiast medycy skupiali swoją uwagę na zagadnieniach ściśle związanych z ich wiedzą i nie widzieli szerszego tła i wpływu epidemii na ogólne zjawiska historyczne. (...) Nowe opracowanie mało znanych zagadnień powinno znaleźć odbiorców zarówno wśród osób, które historie poznają i badają zawodowo, jak i tych, którzy traktują ją jako źródło poszerzania własnych refleksji o dziejach narodowych. Dodatkowego waloru przydaje pracy współcześnie występująca epidemia. Choć nie ma ona tak dramatycznego, militarnego tła, to jednak poważnie wstrząsnęła wieloma dziedzinami życia społecznego, gospodarką, kulturą, stosunkami międzyludzkimi. dr hab. Marek Dutkiewicz, prof. UJK (z recenzji)

[spis]

Wstęp 7

Rozdział 1. Wojny i epidemie, wprowadzenie historyczne 13

Rozdział 2. Dżuma w epoce stanisławowskiej a upadek Rzeczypospolitej 33

1. Okoliczności historyczne i metody walki z epidemiami w XVIII wieku w Rzeczypospolitej na tle krajów sąsiednich. Rola formacji wojskowych 33

2. Dżuma w 1770 roku w Rzeczypospolitej jako pretekst do działań prowadzących do pierwszego rozbioru 49

3. Pierwszy rozbiór Rzeczypospolitej w 1772 roku 60

Podsumowanie rozdziału 62

Rozdział 3. Cholera podczas powstania listopadowego. Przebrane powstanie i początek globalnej pandemii 65

1. Okoliczności historyczne powstania listopadowego i rozprzestrzenienie się epidemii cholery na kontynencie europejskim 71

2. Organizacja opieki medycznej w powstaniu listopadowym i zarządzanie postępowaniem przeciwepidemicznym: poglądy na zakaźność, kordony, informacja, organizacje 80

3. Kwestia zakaźności choroby morbus cholerae a zasadność ustanawiania kordonów 87

Podsumowanie rozdziału 101

Rozdział 4. Dur plamisty w latach 1918–1923 w realiach walk o niepodległość Rzeczypospolitej 105

1. Okoliczności historyczne oraz stan nauki medycznej w okresie powstawania II Rzeczypospolitej 105

2. Zarządzanie epidemią duru plamistego w Polsce po odzyskaniu niepodległości. Organizacje, działania międzynarodowe, powstanie Państwowego Zakładu Higieny 114

3. Realia pomocy medycznej w Polsce i działania międzynarodowe 121

Podsumowanie rozdziału 125

Rozdział 5. Refleksje końcowe 127

1. Epidemie chorób zakaźnych a niepodległość Rzeczypospolitej 127

2. Informacja i dezinformacja jako narzędzia do prowadzenia wojen i zarządzania epidemiami 129

3. Zależność między wiedzą o czynniku wywołującym epidemię a organizacją działań przeciwepidemicznych 132

Zakończenie 137

Ilustracje 139

Aneks 145

Dżuma, *Yersinia pestis* 146

Cholera, *Vibrio cholerae* 150

Dur wysypkowy (dawniej tyfus plamisty), *Typhus exanthematicus* 153

Bibliografia 159